

Nyhetsbrev fra Attac Norge

Oktober 2009

1. Gylden mulighet for børsskatt
2. Videokonkurranse: Vinn 10 000 kroner!
3. IMF ut av Island!
4. Norske selskap skjuler noe!
5. Men hvorfor et skatteparadis?
6. Høyresiden støtter Tobinskatt
7. Attac- kalender

1. Gylden mulighet for børsskatt

For første gang er det blitt satt ned en internasjonal arbeidsgruppe for implementering av skatt på finanstransaksjoner.

Etter finanskrisen har det blitt klart for stadig flere at vi må regulere den oppblåste finanssektoren, og at vi ikke kan godta en modell som privatiserer gevinster og sosialiserer tap. For første gang er det blitt satt ned en internasjonal arbeidsgruppe for implementering av skatt på finanstransaksjoner.

Denne arbeidsgruppen ble satt ned av en rekke finansministre den 22. oktober i Paris. Den globale Attac- bevegelsen har argumentert for en slik skatt siden oppstarten i 1998. Med det siste års finanskrisen som bakteppe, er det bare rett og rimelig at de som er ansvarlige for krisen også er med å betale regningen for dens konsekvenser.

Regjeringer verden over har pådratt seg stor gjeld for å redde banker og andre finansinstitusjoner, og for å kunne finansiere motkonjunkturtiltak for å minske de negative konsekvensene av den økonomiske krisen som finanskrisen har skapt. Gjelden kommer til å prege statsbudsjettene negativt i årevis. Selv i Norge, hvor vi har et oljefond å ta av, varsles det hardere tider fremover. Mange steder vil vi oppleve drastiske kutt i velferdsbudsjetter, utdanning og kulturtilbud. Løsningene på mange av de sosiale og økologiske oppgavene vi står overfor, vil ikke kunne få finansiering. Samtidig som finansnæringen har kommet seg på beina igjen etter krisen, og noen til og med har gått tilbake til bonusutbetalinger i størrelsesordenen fra før finanskrisen, er det vanlige

folk som nå betaler regningen for finanskrisen, i form av stigende arbeidsledighet og en omfattende økonomisk krise.

Denne regningen må vi sende tilbake til spekulantene. De som er ansvarlige for elendigheten, banker, finansfond og alle de andre aktørene, må tvinges til å bla opp. En god måte å gjøre dette på, er å skattlegge alle finanstransaksjoner. En slik skatt fungerer som en omsetningskatt. Det legges en skatt på handel med aksjer og med alle former for verdipapirer, derivater og valutaer, kort sagt på alle verdier som det handles med i finanssektoren. På grunn av den enorme størrelsen på finansmarkedet, vil selv en skatt på 0,1 % kunne gi nok inntekter til å skape balanse i statsbudsjettene på kort tid.

En skatt på finanstransaksjoner vil ikke bare skape inntekter, den vil også ha en regulerende effekt. Spekulantene tjener penger på svært marginale endringer i markedspriser på for eksempel valuta og aksjer, ved å kjøpe og selge disse ofte, og ved å handle med store verdier. En skatt på bare 0,1 prosent vil gjøre en stor andel av disse transaksjonene ulønnsomme. Kasinoet vil bli mindre. Teknisk sett er skatten like enkel å innføre som gebyrene på vanlige bankkontoer.

Vi trenger en global skatt på finanstransaksjoner, men det er fullt mulig å innføre en skatt på finanstransaksjoner i enkeltland. Det vil kun være mulig å omgå denne skatten ved ikke å benytte seg av de vanlige elektroniske handelssystemene og internasjonale systemer for betalingsformidling. Men det ville vært mye dyrere enn selve skatten. På G20-toppmøtet i Pittsburgh i forrige måned fikk IMF i oppgave å utrede hvordan finanssektoren kan bidra til å finansiere konsekvensene av finanskrisen, og legge frem dette arbeidet før G20- lederne møtes neste gang. Vi har nå en gylden mulighet for å øke presset for en skatt på finanstransaksjoner, og forslaget har nå en større politisk realisme enn noen gang før.

Spekulanten betaler!

Kommentaren sto på trykk i Ny Tid 30.10. 2009

2. Videokonkurransen: vinn 10 000 kroner!

Skattegruppa i Attac lyser ut videokonkurransen.

Lag den beste videosnutten og vinn 10 000kr

Hvem lager den flotteste, morsomste og skarpeste videosnutten?
Vi vil ha snutter om finanskrisa, kapitalflukt eller skatteparadis.

Frist for innlevering av ferdig video er 1. desember.

Registrer deg på [attac\(at\)attac.no](mailto:attac(at)attac.no) og motta konkurransereglene.

3. IMF ut av Island!

De nordiske landene har gitt Island lånegarantier under IMF's kontroll. Det er nå klart at IMF ikke makter oppgaven, og bidrar til å gjøre krisen dypere på Island. Island trenger bilaterale låneavtaler, utenfor IMF's kontroll.

Nyliberalismen begynte sin seiersmarsj for over 30 år siden. Den har spredt seg over hele verden, i kraft av økonomisk globalisering. Frie finansmarkeder var og er fortsatt drivkraften i denne ekspansjonen.

Den ekspansive økonomiske veksten etter nyliberalismens modell er bygd på privatpersoners og bedrifters grenseløse opptak av lån og akkumulasjon av finansformue, på grunn av en overflod av lånemuligheter. Dette systemet nådde sine grenser i et spektakulært kollaps i banker og finansinstitusjoner i 2007 og 2008.

Hele samfunnet har blitt underlagt finansmarkedenes kasinoøkonomi, og berikelse av de få ble det ypperste mål. Dette må forandres. Radikale og reelle forandringer må skje i retning av et annet system, til beste for hele menneskeheten, der verdiene som skapes fører til sosial rettferdighet, økonomisk stabilitet og en bæredyktig utvikling i hele verden, og i alle samfunn. Vi kan ikke akseptere nyliberalismens fortsatte hegemoni, og vi kan ikke akseptere at dagens krisetiltak bare fører systemet tilbake på skinnene!

G20 har ignorert FNs forsøk på å drøfte reelle kriseløsninger. FN inviterte alle 192 medlemsland, G192, til en konferanse i juni. Dette var en konferanse der også de landene som rammes av finanskrisens herjinger kommer til orde, også selv om de ikke er storaktører på de globale finansmarkedene. G20 vil nå, slik G8 gjorde tidligere, sitte i førersetet, og de har besluttet at IMF skal være ledende i gjenreisningen av det globale finanssystemet. I motsetning til FN, hvor alle land har en stemme, er det de rike landene som råder over IMF, og USA har alene vetorett i alle beslutninger som treffes.

Med finansmarkedenes kollaps ble IMF gjenopplivet av de som hadde økonomisk makt, på tross av at det også var disse som hadde lagt grunnlaget for krisen. IMF hadde før krisen mistet stort sett all innflytelse, på grunn av at IMF siden kollapset i Bretton Woods-avtalen i 1973 har mislyktes totalt i sine oppgaver: Å garantere økonomisk stabilitet, forutsi og forhindre økonomiske kriser, garantere økonomisk utvikling og forhindre fattigdom.

IMF krever nå av vestlige regjeringer at de fører en medsyklisk økonomisk politikk som bidrar til å forsterke kriser og fattigdommen. Da IMF ble satt til å hjelpe kriserammede land i andre verdensdeler, tvang IMF disse landene inn i privatiseringsprogrammer. Når krisen ble utløst med full styrke, søkte den daværende regjeringen på Island hjelp hos IMF. En gjenreisningsplan for landet ble iverksatt under IMF's styre, men med Englands og Nederlands krav om å nasjonalisere bankenes gjeld i langt større grad enn hva til og med EU krever av bankgarantiordninger.

Gjenreisningsplanen inneholdt videre de velkjente, dårlige rådene: Høy rente, som kun tjener utenlandske investorer og er ødeleggende for innenlandsk produktivitet, nedskjæringer i velferdssystemet, katastrofale fall i valutaverdier, og oppsigelser av offentlig ansatte.

Alt dette gjør krisen dypere, husholdningenes problemer øker, likeledes arbeidsledigheten, og hele samfunnet lammes. IMF vil gjenreise økonomien med utenlandske lån, og med utenlandsk kapital. I mangel på alternativer, alternativer som blant annet FNs krisekommisjon (Stiglitz-kommisjonen) foreslo, tvinges islandske myndigheter til å følge IMF-rådene, for å gjenvinne finansmarkedenes tillit. Det er et stort press på myndighetene for ikke å føre en politikk som kan hindre dette målet, for eksempel forhøyelse av skatter, miljøtiltak, eller å endre regelverket som skal hindre kapitalflukt og spekulasjon.

De nordiske landene har bestemt å hjelpe Island med sin økonomiske gjenreisning, ved å gi lånegarantier under IMF's kontroll. Norges storting har indikert at det er villig til å gi bilateral støtte, dersom Island regjering ønsker dette fra Norge. Nå står det klart for islendingene at IMF ikke klarer oppgaven med økonomisk gjenreisning på Island, og det er voksende tilslutning til kravet om at IMF-samarbeidet må opphøre. Island ønsker å finne sin egen vei til økonomisk gjenreisning, etter modell fra de nordiske velferdssystemene – noe som også er den islandske regjeringens erklærte grunnlag.

Nordiske land som ønsker å hjelpe Island burde støtte dette, og inngå bilaterale låneavtaler med Island. Disse låneavtalene må inngås på islendingenes betingelser, og i deres interesse, ikke i de globale finansmarkedenes interesse. For å kunne unnsnippe finansmarkedenes press og trusler, trenger Island hjelp fra alle potensielle allierte, nordiske land, bevegelser og individer. Økonomisk gjenreisning under IMF's styre er ikke til hjelp for Island. IMF ut av Island!

Felles erklæring fra Attac Island, Attac Norge, Attac Sverige

4. Norske selskap skjuler noe!

Denne og den påfølgende kommentaren "Hvorfor et skatteparadis?", er innspill til Pål Kvalheim, informasjonsdirektør i Telenors artikkel i Dagsavisen. Artikkelen kan leses via denne linken:

<http://www.dagsavisen.no/meninger/article444187.ece>

Se også denne kommentaren:

<http://www.dagsavisen.no/meninger/article443980.ece>

Å operere gjennom skatteparadis er svært utbredt, også i mange norske selskap. Vårt krav er enkelt: innfør land-for-land rapportering for alle norske selskap.

Av: Sigrid Klæboe Jacobsen

Styreleder i European Tax Justice Network og skattepolitisk ansvarlig i Attac

NRKs Brennpunkt 13. oktober var et flaut vitnesbyrd om at DnB NOR ikke er åpne om sin virksomhet i skatteparadiset Cayman Islands. Nærings- og handelsminister Sylvia Brustad lovet gjennomgang av norske selskap. Dette er ikke godt nok – nå må alle norske selskap bli pålagt åpen rapportering.

Brennpunkt konsentrerte seg om DnB NOR, men banken er dessverre ikke et enestående tilfelle. Å operere gjennom skatteparadis er svært utbredt, også i mange norske selskap. Nylig skapte det storm da Telenor offentliggjorde at de registrerer selskapet VimpelCom på Bermuda. Årsrapporter fra store selskaper viser gjerne datterselskaper i første ledd, men det er så godt som umulig å finne ut noe om døtre under dette nivået. Dermed kan selskapet eie en myriade av selskaper og fellesforetak der eierforholdene er usynlige for offentligheten.

Skatteparadis eller ikke, man skulle tro at selskapene har en egeninteresse i å være åpne om sin selskapsstruktur. Men Brennpunkt erfarte at de måtte reise til Cayman Islands for å finne ut at DnB NOR var til stede der, noe DnB NOR først bestemt benektet. Kommunikasjonsdirektør Trond Bentestuen hadde ikke oversikt over eget selskap. Det samme erfarte vi en tid tilbake da vi spurte Yara om selskapet opererte gjennom Bermuda. Daværende informasjonsdirektør Arne Cartridge benektet det, for så å innrømme det da vi framla dokumentasjon.

Eierforhold og omsetning for datterselskaper i et skatteparadis kalles «konkurransesensitiv informasjon» av DnB NOR. Men dette må da stride mot prinsippene for et velfungerende marked? Hvordan skal aksjonærer og offentligheten ha mulighet til å bedømme et selskaps virksomhet, når store deler av aktiviteten foregår i det skjulte? Et minstekrav må da være at offentligheten får vite hvilke datterselskaper som finnes, og hvem som sitter i styrene deres? Siden når ble eierskap og styremedlemskap konkurransesensitivt?

Informasjonsdirektør i Telenor, Pål Kvalheim, skriver i et innlegg i Dagsavisen 7. oktober at «Telenor selvfølgelig ikke driver med spekulativ skatteplanlegging eller prøver å skjule inntekter i skatteparadis», og ber oss ta dette for god fisk. Men dette er en naivitet vi ikke kan tillate oss.

Vi ser at selskapene aktivt skjuler informasjon, ofte så godt at verken regjeringen, Staten som største aksjonær, journalistene eller det sivile samfunn får innsyn. Dette er en fare for et velfungerende marked og et demokratisk problem. Det bidrar i tillegg til å svekke ledelsens kontroll med eget selskap. Flere av de største norske selskapene opererer innen bransjer og land som ligger på verdenstoppen med hensyn til omfang av korrupsjon.

Brustad svarer på kritikken, og lover gjennomgang av alle selskap der Staten er aksjeeier. Dette er et viktig skritt på veien. Men for å hindre at dette bare blir en enkeltstående øvelse, må det mer til. Vårt krav er enkelt: innfør land-for-land rapportering for alle norske selskap. Dette er et rapporteringsprinsipp som er internasjonalt anerkjent, og som er anbefalt i juni av det regjeringssnedsatte kapitalfluktutvalget. Kravet er å offentliggjøre selskapsstruktur og eierforhold,

samt noen hovedtall fra regnskapet for virksomheten for hvert enkelt land. Dette vil ikke representere noen ekstrautgift for selskapene, informasjonen skal finnes internt.

Det har lenge vært snakk om at regjeringen gjennom sin «krig mot skatteparadis» har anerkjent at skatteparadisene er skadelige, ikke minst for utviklingsland. En mer åpen rapportering må på plass for å komme hemmeligholdet til livs. Derfor inviterer vi til bred debatt og inviterer næringsministeren til Litteraturhuset 16. november. Vi ønsker også å få selskapene i tale og har invitert Telenor og Yara, dessverre uten hell.

Telenor svarer at de «ikke har særlig mye å tilføre» i en slik debatt. Det er i seg selv urovekkende og et signal om at selskapene aldri kommer til å frivillig oppgi informasjon om selskapsstruktur. Vi oppfordrer ministeren til å innse at norske selskap har noe å skjule.

Kommentaren sto på trykk i Dagsavisen 23.10.2009

5. Men hvorfor et skatteparadis?

Vi krever et bedre svar enn det Pål Kvalheim ga oss på hvorfor Telenor har valgt å registrere sitt nye selskap på Bermuda.

Vi krever et bedre svar enn det Pål Kvalheim ga oss på hvorfor Telenor har valgt å registrere sitt nye selskap på Bermuda. Skatteparadis tilrettelegger for blant annet korrupsjon, hvitvasking, skatteunndragelse, narkotikahandel og terrorisme. Å forklare valget av Bermuda med at det er et nøytralt land holder derfor ikke.

Et skatteparadis er, som allerede påpekt, ikke et sted som kun tilrettelegger for skatteunndragelse. Det er også et sted man kan holde informasjon skjult. Så lenge den norske staten er hovedeier i Telenor må vi kunne kreve åpenhet i alle ledd, og en slik åpenhet kan ikke garanteres så lenge selskapet er plassert i et skatteparadis. Kvalheims fine ord betyr derfor lite.

Kvalheim skriver også i sitt innlegg i Dagsavisen 7. oktober at hovedkontoret skal legges til Nederland. Det er en sterk trend at flere legger kontorene sine hit. I 2006 huset landet 20.000 såkalte «postboksselskaper», det vil si multinasjonale selskaper og rike enkeltpersoner som hadde registrert seg i Nederland av skattehensyn. I Nederland vil Telenors nye selskap dele adresse med IKEA og artister som Rolling Stones og U2, alle eksempler på personer og selskaper som er etablert her for å unndra skatt.

Nederlandske Tax justice network lanserte for noen år siden rapporten «Nederland – et skatteparadis?», der det framkommer hvordan de lukrative skattereglene i landet gjør det til nettopp et skatteparadis. Om Telenor ikke er i Bermuda av skattemessige årsaker, må plasseringen i Nederland være nettopp det.

Regjeringen må komme på banen. Hvis de virkelig ønsker seg aktivt eierskap, må de som største aksjonær kreve at Telenor holder seg langt unna skatteparadis. Regjeringen har erklært krig mot

skatteparadis, men næringsminister Brustad forsvarer Telenor. Dette må hun komme med en bedre forklaring på enn det Kvalheim har klart.

Av: Frøydis Olaussen, Organisasjonssekretær Attac Norge
Kommentaren sto på trykk i Dagsavisen 9. oktober

6. Høyresiden støtter Tobinskatt

Høyresiden i fransk og tysk politikk støtter skattelegging av finans- og valutamarkedene. Tør norske partier å ta et klart standpunkt?

Av: Sigrid Klæboe Jacobsen. Skatteansvarlig i Attac

Tobinskatten, som er en skatt på valutahandel, har vært Attacs store kampsak etter valutakrisen på slutten av 90-tallet. Hensikten med skatten var å begrense kortsiktig spekulasjon til fordel for langsiktig investering, og dermed unngå en gjentakelse av de store samfunnsmessige og økonomiske konsekvensene krisen fikk.

Dette enkle prinsippet vakte oppsikt og begeistring i etablerte politiske leire, der Arbeiderpartiet, Sosialistisk venstreparti, Senterpartiet og Venstre støttet en slik skatt. Men brått ble det stille. Krisen var over og verden gikk videre. Krisen hadde først og fremst rammet utviklingsland og Norge kom fra det uten store skrammer.

Kanskje var det derfor partiene ombestemte seg i Globaliseringsmeldingen fra 2004. Her kan man lese at den daværende regjeringen ikke ville støtte skatten fordi "flere toneangivende land" var motstandere. Partiene i opposisjon nøyde seg med å "merke seg" at regjeringen ikke kom til å ta tobinskatten videre. Som enslig svale stod nå bare SP, som fortsatte å støtte en tobinskatt for regulering.

Skrur vi kalenderen frem til 2009 har finanskrisen gitt oss en kraftig påminnelse om at finansmarkedene ikke er selvregulerende. Fellesskapet har måttet stille opp med enorme redningspakker til finansnæringen, samtidig som den globale kampen mot fattigdom er satt et langt skritt tilbake. Mottiltaket er igjen tobin, som nå utvides til også å gjelde skatt på finanstransaksjoner. I tillegg til å regulere, skal inntektene fra skatteleggingen gjøre at regningen for krisen ikke må sendes til skattebetalerne.

Men selv nå våger ikke de største partiene å gi sin støtte. I partidebatten Attac arrangerte i september ønsket ikke Arbeiderpartiet, Venstre, Høyre eller Fremskrittspartiet en slik skatt. De siste par ukene har Tobin imidlertid slått an tonen hos så vel Sarkozy, Merkel og sjefen for det engelske kredittilsynet. Dette førte til at også mektige G20 synes å synge med. Etter møtet i

Pittsburgh, USA, har G20 nå gitt mandat til IMF om å beskrive instrumenter som gjør at finansindustrien gir et rettferdig og vesentlig bidrag i å reparere banksystemet.

Dette kan vanskelig forstås som noe annet en skattelegging av finanstransaksjoner. De etterlyste "toneangivende land" er altså med. Det er derfor betimelig at norske politikere omsider innser at byrdene av finanskrisen skal bæres av finansnæringen. Som verdens rikeste land har vi alle muligheter til å gå foran og skrive det neste verset i sangen om tobin - og være det første landet til å innføre skatt på valuta- og finanstransaksjoner.

Kommentaren var publisert på skattebetaleren.no, 05.10. 2009

7. Attac- kalender

Klimaforhandlinger sett fra Sør:

Tid: onsdag 4. november kl 19.30-21.30

Sted: Litteraturhuset i Oslo

En grønn og rettferdig klimaavtale?

FNs klimaforhandlinger i København i desember har som mål å skape et nytt globalt rammeverk for å redusere CO2-utslipp. Hvem tar regninga for klimakrisen? På hvilke områder er rike og fattige lands interesser i konflikt?

Bare en uke før klimaforhandlingene i København, møtes WTO til ministermøte i Geneve. På mange områder har handelsregelverk vært et hinder for effektive miljøavtaler og reguleringer. Hvilke konsekvenser kan WTO-forhandlingene i Geneve ha for resultatene av klimaforhandlingene i København? Hva er det verst tenkelige utfallet for utviklingsland? Og hva ville vært et godt resultat, både for klimaet og for utviklingsland?

Nicola Bullard fra Focus on the Global South kommer til Oslo for å belyse noen av disse spørsmålene. Etterfølgende kommentarer fra Ingeborg Gjærum i Natur og Ungdom og Lars Haltbrekken i Norges Naturvernforbund.

Arrangør: Attac Norge

Velkommen!

Copenhagen conference: A green and fair new deal? [Tromsø]

Time and venue: Thursday 5th of November at 8pm in Kulturhuset.

Nicola Bullard (se konferansetekst over) besøker Tromsø denne gangen.

En verden i endring etter finanskrisen?

Tid: onsdag 11. november kl. 19

Sted: på Kanalrommet på ISAK i Trondheim.

Innleder: Leder i Attac Norge Emilie Ekeberg.

Er det snakk om at særlig finanskrisa har markert starten på en ny vår for IMF. Stemmer dette? Og hvordan kan egentlig norske myndigheter og sivilsamfunnsorganisasjoner bidra til å påvirke institusjonen sin politikk?

Møtet arrangeres av NTNU-HiST Attac og Slett U-landsgjelda.

Det blir møte med Emilie i Harstad tirsdag 10. november, se www.attac.no

Finanskrisen og konsekvensene - hvordan de rike og de rike land prøver å redde privilegiene sine. (OBS! Dette er en del av en foredragsturné, Emilie besøker flere byer)

Tid: Torsdag 5/11 2009 kl 18.00

Sted: Lærerværelset på avdeling Maurits Hansen, Kongsberg videregående skole. Adressen er Glabak 12, Kongsberg

Tid: Torsdag 12. november kl.18

Sted: Folkets Hus i Bergen

Attac Norges leder, Emilie Ekeberg innleder

Emilie har bl.a. vært i Pittsburgh og har fulgt med på G20-møte og også på motstanden. Hun har bred oversikt over debattene og situasjonen nå.

Besøk Attacs butikk på nett for bestilling av bøker og annet materiell: <http://www.attac.no/organisasjon/webshop>

attac%

Her finner du Attac sin nettside: www.attac.no

MEDIER

Søk etter flere nyheter om Attac i mediene her: <http://search.kvasir.no/query?q=attac&pg=q&what=news>

BLI MEDLEM

Bli medlem i Attac: [medlem\(at\)attac.no](mailto:medlem(at)attac.no)

Ønsker du å gi støtte til Attac?: www.attac.no/kontakt/1123834314

Norad

Nyhetsbrevet er produsert
med støtte fra Norad.

Ønsker du å melde deg av nyhetsbrevet kan du gjøre det til: medlem@attac.no